

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

Основи науково-аналітичних досліджень

робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань **07 Управління та адміністрування**
Спеціальність **073 Менеджмент**
Освітній рівень **перший (бакалаврський)**
Освітня програма **«Бізнес-адміністрування»**

Статус дисципліни **обов'язкова**
Мова викладання, навчання та оцінювання **українська**

Завідувач кафедри
менеджменту та бізнесу

Тетяна ЛЕПЕЙКО

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри *менеджменту та бізнесу*
Протокол №1 від 27.08.2021 р.

Розробник:
Грузіна І.А., к.е.н., доцент кафедри менеджменту та бізнесу.

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація навчальної дисципліни

Сучасні умови господарювання підвищують роль науки в прийнятті управлінських рішень. Тому майбутньому спеціалісту з менеджменту необхідно мати значний рівень теоретичних знань та практичних умінь у проведенні наукових досліджень та їх ефективної організації. Менеджер повинен уміти самостійно організувати свою наукову діяльність, а також знати як впроваджувати накопичені знання у практичній діяльності. Поряд із цим сучасний керівник потребує досвіду щодо формування наукового потенціалу підприємства, що супроводжується підбором та навчанням високопрофесійного персоналу. Така діяльність також зумовлює необхідність використання наукового підходу.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних занять, виконують завдання щодо практичного застосування одержаних знань. Вивчення теоретичних положень навчальної дисципліни "Основи науково-аналітичних досліджень" потребує закріплення їх за допомогою практичних занять і це складає значну частину дисципліни.

Мета навчальної дисципліни: надання студентам необхідних теоретичних основ, методичних рекомендацій та практичних навичок щодо організації та проведення наукових досліджень й впровадження їх результатів у практичну діяльність вітчизняних підприємств.

Характеристика навчальної дисципліни

Курс	3
Семестр	5
Кількість кредитів ECTS	5
Форма підсумкового контролю	залік

Структурно-логічна схема вивчення дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
"Економіка підприємства"	"Технології адміністрування та організації праці на підприємстві"
"Менеджмент"	"Планування діяльності підприємства"
"Економічний аналіз"	"Операційний менеджмент"

Компетентності та результати навчання за дисципліною

Компетентності	Результати навчання
ЗК 9. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями	РН 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи
ЗК 9. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями	РН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним
ЗК 9. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями	РН 17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера
ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища	РН 21. Демонструвати комунікативні, дослідницькі, технологічні та крос-культурні навички, необхідні для аналізу бізнес-ситуацій, готувати, обґрунтовувати і презентувати управлінські рішення

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи науки та наукової діяльності

Тема 1. Наука та наукове мислення. Технологія дослідницької роботи

Класифікація наук. Основні функції науки. Основні категорії науки: теорія, факт, гіпотеза, концепція. Етапи становлення науки. Наукове мислення. Системні елементи теми наукового дослідження. Постановка теми, проблеми, мети та завдань наукового дослідження. Актуальність теми. Об'єкт та предмет наукового дослідження. Структурна модель предметної області. Види наукових результатів. Достовірність та обґрунтованість наукового результату. Поняття нового наукового результату. Діаграма зацікавлених осіб.

Тема 2. Методика роботи з поняттями

Поняття. Істотні ознаки предметів. Взаємозв'язок понять та слів. Зміст та обсяг понять. Відношення між поняттями. Родові та видові поняття. Узагальнення та обмеження понять. Види понять. Визначення. Правила формування визначень. Класифікація понять. Правила формування класифікацій. Помилки у класифікаціях.

Змістовий модуль 2. Технологія проведення наукових досліджень

Тема 3. Технологія роботи з літературою

Необхідність вивчення наукової літератури. Типологія науково-технічної інформації, основні види видань. Методика та техніка пошуку інформації. Складання бібліографії. Методика вивчення та обробки літературних джерел. Вивчення книг та статей. Технологія «повільного» та «швидкого» читання. Принципи читання. Види аналізу та запам'ятовування інформації. Анотація, виписка, конспект, наукове реферування, науковий огляд. Етапи роботи з науковою літературою. Цитування. Пошук інформації в Інтернеті. Пошукові системи.

Тема 4. Представлення результатів дослідження

Презентація результатів дослідження. Стаття, тези доповіді, монографія. Науково-технічний звіт. Звіт студента з НДРС. Системні елементи наукової дискусії. Способи аргументації в науковій дискусії. Загальні уявлення про публічний виступ. Ораторська мова як процес. Імпровізація.

Тема 5. Методи та моделі наукового дослідження

Математичні методи. Методи дослідження економічного життя. Аналіз і синтез. Індукція та дедукція. Аналогія. Ідеалізація, абстрагування, ранжування. Методи встановлення причинних зв'язків. Методи емпіричного дослідження: спостереження, порівняння, вимірювання, експеримент. Методи теоретичного дослідження: абстракція, ідеалізація, формалізація, узагальнення, розумовий експеримент, аксіоматичний метод, гіпотетичний метод, моделювання. Моделі та моделювання – інструмент науки. Етапи моделювання. Типи моделей. Економіко-математичне моделювання. Вимоги до моделей.

Перелік практичних / семінарських занять, а також питань та завдань до самостійної роботи наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Методи навчання та викладання

Досягненню очікуваних результатів навчання сприяє використання наступних методів навчання та викладання: проблемні лекції (теми 1, 5), міні-лекції (тема 2), дискусії (теми 1, 4), індивідуальна дослідницька робота під час виконання наукового дослідження (теми 3-4); презентації результатів наукового дослідження (тема 3).

Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. ХНЕУ ім. С. Кузнеця використовує накопичувальну (100-бальну) систему оцінювання.

Контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів);

модульний контроль, що проводиться у формі письмової контрольної роботи з ініціативи викладача за відповідний змістовий модуль і має на меті інтегровану оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля 1 (максимальна оцінка – 10 балів);

підсумковий контроль, що проводиться у формі заліку як підсумкова кількість балів з навчальної дисципліни (максимум – 100 балів), визначається як сума балів за результати успішності студента при поточному контролі, включаючи модульну письмову контрольну роботу, та при підсумковому контролі у вигляді підсумкової письмової контрольної роботи (максимальна оцінка – 30 балів)). Бали, отримані за письмові контрольні роботи, додаються до балів за поточну успішність. Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру.

Поточний контроль включає оцінювання знань студента під час лекцій, практичних занять та виконання індивідуальних завдань та проводиться за такими критеріями:

лекції – розуміння, ступінь засвоєння сутності проблем, що розглядаються, під час обговорення актуальних питань, рівень активності у дискусіях (максимальна оцінка – до 1 балу залежно від рівня активності студента (15 лекційних занять впродовж семестру));

практичні (семінарські) заняття – ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються (оцінюється до 1 балу за кожне практичне заняття залежно від рівня активності студента (15 практичних занять впродовж семестру));

захист практичних завдань за темами – вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді ситуацій; логіка, структура, стиль викладу матеріалу при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію (максимальна оцінка – 3 бали (обов'язкове виконання трьох практичних завдань впродовж семестру)),

презентація есе – вміння здійснювати узагальнення інформації та робити висновки; здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань; вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання; логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми; грамотність подачі матеріалу (максимальна оцінка – 6 балів);

виконання експрес контрольних робіт – застосування аналітичних підходів; якість і чіткість викладення міркувань; стиль викладу матеріалу в письмових роботах; самостійність виконання роботи; використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ; оформлення роботи (оцінюється у 5 балів (три письмові роботи впродовж семестру));

виконання письмової модульної контрольної роботи – ступінь засвоєння фактичного матеріалу змістового модулю; логіка, структура викладу матеріалу; наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання. вміння її обґрунтовувати; якість і чіткість викладення міркувань (максимальна оцінка, яку може отримати студент, - 10 балів (одна модульна письмова контрольна робота впродовж семестру)).

Самостійна робота включає:

1) вивчення теоретичного матеріалу з попередньої лекції перед кожним наступним лекційним заняттям. Оцінюється за такими критеріями: глибина і міцність знань; рівень мислення; вміння систематизувати знання за окремими темами; вміння робити обґрунтовані висновки; володіння категорійним апаратом;

2) збирання, узагальнення, обробка інформації, необхідної для активної роботи на практичних заняттях. Оцінюється за такими критеріями: навички і прийоми виконання практичних завдань; вміння знаходити необхідну інформацію; здійснювати її систематизацію та обробку; самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Підсумковий контроль (виконання письмової підсумкової контрольної роботи) знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни – це перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, взаємозв'язків між окремими розділами, здатності використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до проблем навчальної дисципліни. Він охоплює програму дисципліни і передбачає визначення ступеня опанування студентами компетентностей, діагностику рівня їх теоретичної підготовки. Максимальна оцінка, яку може отримати студент, – 30 балів (одна підсумкова письмова контрольна робота впродовж семестру).

Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж семестру як загальна оцінка з дисципліни, як накопичення балів, зокрема, за активну участь на лекціях, виконання практичних завдань, домашніх завдань, балів за контрольні роботи, а також за самостійну роботу студента. Сумарний результат у балах за семестр складає: «60-100 балів – зараховано», «59 і менше балів – не зараховано» та заноситься у залікову «Відомість обліку успішності» навчальної дисципліни.

Виставлення підсумкової оцінки здійснюється за шкалою, наведено в таблиці «Шкала оцінювання: національна та ЄКТС».

Форми оцінювання та розподіл балів наведено у таблиці «Рейтинг-план навчальної дисципліни».

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	не зараховано
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	

Рейтинг-план навчальної дисципліни

Тема	Форми та види навчання	Форми оцінювання	Мак бал	
Тема 1. Наука та наукове мислення. Технологія дослідницької роботи	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекції 1-4. Наука та наукове мислення. Технологія дослідницької роботи	Експрес-опитування на лекції	4
	Практичне заняття	Практичні заняття 1-2. Виконання завдань щодо дослідження еволюції розвитку науки як системи знань	Активна участь у виконанні практичних завдань	2
		Практичне заняття 3. Виконання завдань щодо виокремлення системних елементів теми наукового дослідження, структуризації предметної області дослідження	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
		Практичне заняття 4. Захист практичних завдань за темою	Активна участь у виконанні практичних завдань Захист практичного завдання за темою	1 3
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою Виконання завдань на усвідомлення сутності основних категорій науки	Перевірка ДЗ	
		Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою Виконання практичних завдань щодо забезпечення достовірності та обґрунтованості наукового результату	Перевірка ДЗ	

Тема 2. Методика роботи з поняттями	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекції 5-8. Методика роботи з поняттями	Експрес-опитування на лекції	4
		Експрес КР 1		5
	Практичне заняття	Практичні заняття 5-6. Виконання завдань щодо усвідомлення правил формування визначення	Активна участь у виконанні практичних завдань	2
		Практичне заняття 7. Виконання завдань щодо виявлення взаємозв'язку між поняттями та словами	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
			Захист практичного завдання за темою	3
		Практичне заняття 8. Виконання модульної контрольної роботи	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
			Оцінювання модульної контрольної роботи	10
	<i>Самостійна робота</i>			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою	Перевірка ДЗ	
Підготовка до контрольної роботи				
	Виконання практичних завдань щодо розмежування родових та видових понять	Перевірка ДЗ		
Тема 3. Технологія роботи з літературою	<i>Аудиторна робота</i>			
	Лекція	Лекції 9-12. Технологія роботи з літературою	Експрес-опитування на лекції	4
		Експрес КР 2		5
Практичне заняття	Практичні заняття 9-10. Вирішення практичних завдань щодо засвоєння методики вивчення та обробки літературних джерел	Активна участь у виконанні практичних завдань	2	

		Практичне заняття 11. Вирішення практичних завдань щодо аналізу літературних джерел згідно до обраної тематики	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
			Презентація есе	6
		Практичне заняття 12. Вирішення завдань, спрямованих на засвоєння технології "швидкого" читання	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
		Виконання практичного завдання за темою	Захист практичного завдання за темою	3
Самостійна робота				
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою Підготовка до контрольної роботи	Перевірка ДЗ	
		Виконання есе за темою "Ораторська мова як процес. Імпровізація" Виконання практичних завдань, спрямованих на пошук інформації в Internet за допомогою пошукових систем	Перевірка ДЗ	
Аудиторна робота				
Тема 4. Представлення результатів дослідження	Лекція	Лекції 13-14. Представлення результатів дослідження	Експрес-опитування на лекції	2
		Експрес КР 3		5
	Практичне заняття	Практичні заняття 13-14. Вирішення завдань з написання звіту з науково-дослідницької роботи студента	Активна участь у виконанні практичних завдань завдання за темою	2
	Самостійна робота			
	Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою Підготовка до контрольної роботи	Перевірка ДЗ	

Тема 5. Методи та моделі наукового дослідження	Аудиторна робота			
	Лекція	Лекція 15. Методи та моделі наукового дослідження	Експрес-опитування на лекції	1
	Практичне заняття	Практичне заняття 15. Вирішення практичних завдань щодо засвоєння методів дослідження економічних явищ та процесів	Активна участь у виконанні практичних завдань	1
		Виконання підсумкової контрольної роботи	Підсумкова контрольна робота	30
	Самостійна робота			
Питання та завдання до самостійного опрацювання	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою Виконання практичних завдань щодо застосування методів емпіричного дослідження економіки	Перевірка ДЗ		
	Підготовка до контрольної роботи	Перевірка ДЗ		

Рекомендована література

Основна

1. Євтушенко М. Методологія та організація наукових досліджень. Навчальний посібник / М. Євтушенко, М. Хижняк. – Київ: ТОВ «Видавництво «Центр навчальної літератури», 2019. – 350 с.

2. Сайт ПНС ХНЕУ ім. С. Кузнеця [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=5112>

Додаткова

3. Данильян О.Г. Методологія наукових досліджень / О.Г. Данильян, О.П. Дзьобань. – Харків: Видавництво «Право», 2019. – 368 с.

4. Кислий В. Організація наукових досліджень / В. Кислий. – Суми: Вид-во «Університетська книга», 2018. – 224 с.

5. Колесников В. Основи наукових досліджень / О. Колесников. – Київ: ТОВ «Видавництво «Центр навчальної літератури», 2019. – 144 с.

6. Конверський А. Основи методології та організації наукових досліджень / А. Конверський. – Київ: ТОВ «Видавництво «Центр навчальної літератури», 2019. – 350 с.

7. Мальська М. Організація наукових досліджень / М. Мальська, І. Пандяк. – Київ: ТОВ «Видавництво «Центр навчальної літератури», 2018. – 136 с.

8. Наукознавство Г.М. Добрава: міжнародний контекст та практика реформування діяльності Академії наук УРСР // Наука та наукознавство. — 2019. — № 3 (105). — С. 75-88

9. Партико З. Основи наукових досліджень. Підготовка дисертації / З. Партико. – Київ: Вид-во «Ліра-К», 2018. – 232 с.

Інформаційні ресурси

10. Сайт вищої атестаційної комісії України. URL: <http://www.vak.org.ua/index.htm>

11. Сайт національної академії наук України. URL: <http://www.nas.gov.ua/ua/main.html>

12. Сайт Українського інституту науково-технічної та економічної інформації (УкрІНТЕІ). URL: <http://www.uinpei.kiev.ua>